

14. årgang • nr. 1 • marts • april • marts 2009

Aktuel information om
Helsingør Stift

Stiftsbladet

A dark wood-grain background with white spaghetti used to create a large, cursive script that reads "Spaghetti-gudstjeneste". To the right of the text, a simple cross is formed by two pieces of spaghetti intersecting at their ends.

Spaghetti-
gudstjeneste

4 Spaghettigudstjeneste
- mætter det?

6 Ny teologisk konsulent

12 Kirkegårdens rum

Velkommen til nye præster

Margit Sophie Mathiasen Nielsen

Ishøj-Torslunde pastorat

Hjørdis Kjærgaard

Præstebro sogn

Kirsten Weile

Kokkedal sogn

Søren Isak Nolsøe

Sørensen,
Rønnevang Pastorat

Tak til afgåede præster

Birgitte Kjær Mikkelsen,
Egebæksvang sogn

Merete Arnstrøm,
Birkerød sogn

Forsidebillede: Mai-Britt Boa

Rebecca Rudd

BIKSEMAD?

Folkekirkens gudstjenester udfordres disse år af et mylder af unger der vil have spaggetti. De såkaldte spaghattigudstjenester findes i flere og flere af landets kirker.

Disse gudstjenester kan være en tiltrængt indføring i kristendommen og en oplevelse i sin egen ret. Men det er ikke nok med en sammenkogt ret af tilfældige dele fra højmesse, eller en udkogt højmesse. Der skal kød på, smag i.

Det er vigtigt at få gennemtænkt og gennemprøvet både liturgien og teologien. Det vi serverer for vores unger og deres familier, skal være nærende og solid rejsekost.

Pernille Nærvig Pedersen, stiftets religionspædagogiske konsulent, har talt med Anne Katrine Giversen om spaghattigudstjenestens historie.

TEOLOGISK KONSULENT

En anden vedvarende udfordring er, at holde kirkens kerneydelse, nemlig højmissen, levende og varm. Jørgen Demant har et hjerte der banker for højmissen i alle dens detaljer. Derfor tilbyder han stiftets præster et højmesse-eftersyn. Her kan man få rystet op i sine vaner og uvaner. Læs interviewet med ham, om hans nye funktion som teologisk konsulent i Helsingørstift.

KIRKEGÅRDEN

Driften af mange af landets kirkegårde er én af kirkens meget konkrete og praktiske opgaver. En lang række af kirkens ansatte sørger for at skabe rum for afsked og sorg, rum for fordybelse og ro. Et ganske særligt rum der dagligt besøges af rigtig mange.

Religionssociologen Charlotte Vestergaard har undersøgt hvordan kirkegårdens rum bruges, og vi har fået lov at kigge med.

God fornøjelse med forårets stiftsblad.

Og husk at du som rådsmedlem eller ansat i stiftet har ret til at få bladet tilsendt din hjemmeadresse, send blot en mail med stillingsbetegnelse og adresse til kmhel@km.dk

/ Redaktøren

Bryllupsseminar

Stiftet inviterer til en studiedag om vielsen i kirken. Hvorfor blive gift i en kirke? Brudeparret har deres grunde. Kirken – det vil sige præsten – har sine. De stemmer sjældent overens, men gør det noget?

Sammen med Lars Henrik Schmidt, Mogens Lindhardt og Gudmund Rask Petersen vil deltagerne se på det moderne parforhold, litterære billeder på kærligheden og på vielsessamtalen.

Seminarieret foregår:

torsdag 26. marts fra 9.30-16.00

i Lyngby kirkes Sognegård, Stades Krog 9, 2800 Kgs. Lyngby.

Man tilmelder sig ved at sende en email til

Jørgen Demant jtd@km.dk

Læs program på www.helsingoerstift.dk

Så gør vi sådan, når til kirke vi går

Af biskop Lise-Lotte Rebel

Når vi i dag taler om religionspædagogik, så sker det ofte med baggrund i det meget omtalte *traditionstab*, som er tabet af både sprog og praksis for den kristne tro. Alligevel oplever vi i dag – trods talen om *traditionstab* – at der er en spørgen og en nysgerrighed vedrørende den tro, som de fleste i dette land er døbt på og til. Der er stadig en høj dåbsprocent, og en overvældende majoritet af den danske befolkning er lykkeligvis stadig medlemmer af folkekirken. Moderne religionspædagogik skal agere ind i denne situation, både med respekt for traditionen og med respekt for de mennesker, vi ønsker at få i tale.

DET GODE EKSEMPEL

Hvis jeg skulle forsøge mig med en smule religionspædagogiske overvejelser, så vil jeg pege på det, der i gamle dage med et lidt trivielt udtryk hed *det gode eksempel*. Da jeg var barn, var der ikke en fødselsdagsfest eller juletræsfest, uden at vi havde en eller flere sanglege. »Jeg gik mig over sø og land«, »Tornerose var et vakkert barn« og »Så går vi rundt om en enebærbusk«, for bare at nævne nogle af de mest populære. Sangen »Så går vi rundt om en enebærbusk« afspejler nogle grundlæggende erfaringer af, hvordan børn og voksne bedst »lærer«: »Så gør vi sådan, når vi vasker vort tøj« – og med bestemte bevægelser viser man, hvordan man vasker tøj og hænger det til tørre. I et af versene i sangen hedder det, som overskriften

lyder: »Så gør vi sådan, når til kirke vi går, tidlig søndag morgen«. I al sin enkelhed er det en fantastisk form for læring. En gennemtænkt »pædagogik«.

MIMESIS

FOR hvordan er det børn lærer? De lærer under alle omstændigheder meget ved at eftergøre andre børn eller voksne, de lærer

” Nok så megen forklaring, nok så megen belæring, kan ikke erstatte det, barnet ser og efterligner hos den voksen “

ved *mimesis*. Børn lærer at tale i kraft af, at nogen taler til dem og med dem. Det foregår ikke sådan, at man først lærer de små grammatik og sprogfilosofi, før man begynder at tale med dem. Men de lærer at tale, ved at den voksne eller et større barn taler, siger nogle ting, som de så siger efter. Sådan lærer de for øvrigt også at cykle, at færdes i trafikken, at spise, at lege osv. – ved at gøre efter. Min pointe er kort sagt, at sådan lærer man også om kristendommen: vi lærer ved at se andre gå i kirke, ved at se og høre andre bede fader- vor, synge salmer, gå til alters. Vi lærer ved

selv at blive inddraget. Derfor er den vigtigste kristne børnelærdom da også den, forældre giver med deres eget eksempel. Nok så megen forklaring, nok så megen belæring, kan ikke erstatte det, barnet ser og efterligner hos den voksne.

SPØRGSMÅL OG SVAR

Refleksionen, spørgsmålene, og teologien kommer altid bagefter, efter praksis. Hvorfor gør vi så sådan? Hvorfor døber vi de små? Hvad siger det om Gud, at vi tegner korsets tegn på pande og bryst? Hvad betyder det, at vi døber i »Faderens, Sønnens og Helligåndens navn«? Ud af praksis springer de spørgsmål, som kalder på kloge og lidenskabelige svar. Det er svar, vi voksne forsøger at give, så godt vi kan. Her er der for alvor brug for kirkens religionspædagogiske indsats. Der er brug for den som en hjælp til den praksis, som vi alle og ikke mindst dåbsforældre, faddere og ganske almindelige kristne mennesker står i. De svar, en sådan pædagogik kan lede i retning af, må være svar, der vidner om, at det også for præsten og for underviseren angår spørgsmål, som ingen af os er færdige med.

Anne Kathrine Giversen,
sognepræst i Sionskirken

Spaghettigudstjenester – mætter det?

*Interview med
sognepræst Anne Kathrine Giversen*

»Unge mennesker med børn skal have en mulighed for at erobre kirkerummet«, siger Anne Kathrine Giversen om spaghettigudstjenester. »De skal have mulighed for at være med til en gudstjeneste, hvor de ikke bliver set ned på, og hvor ritualerne også foregår på deres præmisser«.

Anne Kathrine Giversen har været sognepræst i Sionskirken på Østerbro siden 1999. Kort efter hun var begyndt som præst, kom en mor med små børn og fortalte, hvor ubehageligt det føltes at blive nedstirret til højmessen, fordi børnene ikke kunne sidde stille en hel time. Men hun ville som mor gerne stadig kunne gå i kirke. Og hun ville gerne have, at hendes børn fik et positivt forhold til kirken. Sammen med to mødre fra menigheden og sognepræst i Frihavnskirken Lene Tvilling

INFO

Hvis du vil lave spaghettigudstjenester i din kirke, kan du kontakte:
religionspædagogisk konsulent
Pernille Nærvig Petersen,
tlf: 4364 3075,
e-mail: pnp@herstedvesterkirke.dk.

udviklede de konceptet spaghettigudstjenester. Korte gudstjenester der specielt retter sig mod børnefamilierne, børn som voksne, og hvor der serveres mad bagefter.

» En spaghettigudstjeneste er ikke en pixibog eller en discountversion. Det hele skal være med! «

»Sognet skal betjenes fra vugge til grav. Vi er enormt gode til ældre, men vi har noget at sige til alle. Og vi skal som kirke kunne tage imod folk, som de er. Gudsforholdet opstår og udvikles i det talte fællesskab, og derfor skal vi invitere folk til gudstjenester, hvor de kan være med.«

»Kirkens særkende er gudstjenesten. Det er der, kirken har noget at tilbyde og forkynde. Og folk vil gerne komme i kirke, når de føler sig velkomne.«

Spaghettigudstjenester er et af de tiltag, der har fået flest nye mennesker til at benytte kirken ifølge Københavns biskop Erik Norman Svendsen.

»Når vi holder spaghettigudstjenester, gør vi det let for børnefamilier at gå i kirke. Vi serverer spaghetti efter gudstjenesten, så de ikke skal hjem og lave aftensmad bagefter. På den måde tilgodeser vi også det sociale element i at gå i kirke. Og så skal

folk have præsenteret indholdet på en måde, der er forståelig for dem. Vi gør tærsklen til kirkerummet lavere.«

»Det betyder ikke, at det er venstrehåndsarbejde at lave spaghettigudstjenester. Snarere tværtimod. Når man holder en spaghettigudstjeneste, skal man både være teolog, pædagog og turde være lidt skuespiller. Og der må ikke gives køb på nogle af tingene. En spaghettigudstjeneste er ikke en pixibog eller en discountversion. Det hele skal være med! Leddene fra højmessens skal kunne genkendes, og der skal

” Gudsforholdet opstår og udvikles i det talte fællesskab, og derfor skal vi invitere folk til gudstjenester, hvor de kan være med. “

synges rigtige salmer. Og prædikenen som tit tager form af en fortælling, skal laves ordentligt. Derfor skal det være teologer, der holder spaghettigudstjenester. For som teologer har vi en viden og erfaring, der giver rum til det flerdimensionelle i fortællingerne. Det er en garant for, at det ikke bliver et fladt gudsbillede uden nuancer, der forkyndes.«

»Forkyndelse og formidling er ikke to forskellige ting. Og i spaghettigudstjenester går de to ting op i en højere enhed, når der skal forkyndes for mennesker, der ikke er opdraget til højmessens form.«

Anne Kathrine Giversen og Lene Tvilling er ved at lægge sidste hånd på en bog om spaghettigudstjenester. Her kan man læse om alle de praktiske forudsætninger, der skal være på plads, få idéer til prædikener m.m. Bogen udkommer på Religionspædagogisk Forlag.

Af Pernille Nærvig Pedersen

INFO

GODE PRAKTISKE STARTRÅD:

- Få etableret et hold af frivillige, der kan stå for madlavning, borddækning og oprydning.
- Fortæl at det findes. Send breve til et par årgange og til minikonfirmanderne HUSK de skal adresseres til forældrene
- Hæng plakater op i sognets institutioner, brug lokalaviserne og bibliotekerne.

PNP

Foto: Mai-Britt Boa

INFO

Eksempler på spaghettigudstjenester

Om fristelser

Første salme: Sov sødt, barnlille, v. 1-3

Fortælling (om Jesus i ørkenen)

Aktivitet (fristelser skrevet på sten og gemt i kirken, skal findes), musikledsagelse

Anden salme: Du ved det nok mit hjerte

Prædiken

Tredje salme: Vor Gud han er så fast en

borg, v. 1-3

Fadervor og velsignelse

Fjerde salme: Altid frejdig når du går

'Alt har sin tid'

Første salme: Syng lovsang hele jorden

Læsning: Udvalgte vers af Prædikerens bog, kap. 3

Anden salme: Skyerne gråne og løvet falder, v.1-4

Fortælling/Prædiken: Alt har sin tid

Tredje salme: Skyerne gråne og løvet falder, v. 6-9

Læsning: Johannes Åbenbaring, kap 21, 1-5

Fadervor og velsignelse

4. salme: Vær velkommen, Herrens år (DDS 74), v. 4

Jonas og hvalen

Første salme: Når jeg er træt og trist

Fortælling/Prædiken: Jonas og hvalen

Anden salme: Som et sandskorn (salme af Holger Lissner)

Nadver

Velsignelse

Tredje salme: Nu går solen sin vej

Hver gudstjeneste afsluttes med spaghetti og kreativt hjørne i sognegården

PNP

... med røde streger og Waterloo i blikket

Sognepræst Jørgen Demant er ansat som teologisk konsulent i Helsingør stift. Jeg spurgte ham om, hvordan han ser sin kommende opgave?

Min opgave fordeler sig, for mig at se, på tre grundlæggende områder:

- At styrke præsternes fortsatte teologiske refleksion over deres daglige arbejde.
- At være det tredje øje på gudstjenesten. Være inspirator for gudstjenestearbejdet, ikke mindst for de nye præster i stiftet.
- At inspirere og vejlede menighedsråd omkring den udfordring at »skabe kirke«.

Én af opgaverne bliver at sørge for at der etableres teologiske netværk mellem stiftets præster. En slags professionelle konventer omkring bestemte temaer, med en kvalificeret konsulent som gennemgående figur.

Man kunne forestille sig et netværk omkring dåbsgudstjenester. Hvor det dels handler om idéudveksling, men også om at få koblet teori på praksis. Hvad er det vi gør, og hvad er det, vi skal? Hvordan lave en meningsfuld dåbsgudstjeneste?

Eller et netværk om forholdet mellem teologi og naturvidenskab, med f.eks. studentpræsten fra naturvidenskab, Nikolaj Halvorsen som tovholder.

En anden vigtig ting, jeg kan tilbyde stiftets præster og menighedsråd, er at være

det tredje øje på gudstjenesten. Man kan få sin gudstjenestep praksis sat under lup. Ikke at jeg vil sidde med røde streger og Waterloo i blikket, tværtimod – men ofte kan man i en sparring med een udefra få lejlighed til at reflektere på ens gudstjenestep praksis. Selv bliver man jo ofte blind for det, man gør. Et tredje blik kan åbne for de blinde vinkler.

Jeg kan læse i din bog »Søndag morgen« at du ikke mener, man skal ændre på gudstjenestens opbygning, at den i sig selv indeholder alt, hvad vi har brug for. Men at det gælder om at få øjnene op for det?

Ja, og det er her, jeg kan gå ind og hjælpe til. Der er ingen grund til at lægge noget til eller at trække noget fra, men gudstjenesten kan med fordel foldes meget mere ud. Det handler også om for præsten, at tage på sig, at man er præst med kompetence til at være iscenesætter af evangeliet – gudstjenesteiscenesætter. Og præsten er på flere scener. Ved alteret er det det ene der kaldes på, ved dåbshandlingen det andet, og ved nadverbordet noget helt tredje. Hver scene sin form og indhold. Hver scene sit gudsbillede.

Det er, for eksempel, en uskik at tage imod folk med et velkommen ved kirkedøren, som om præsten var vært. Den rolle er re-

serveret til nadverbordet. Her gælder det om at tage imod og møde den, der kommer.

Ved døbefonten gælder en anden scene, hvor et andet gudsbillede er på spil. Her møder vi Gud som faderlig eller moderlig, og dåben som et sted, hvor det er godt at komme. Og denne moderlighed skal ikke nødvendigvis tages med op på prædikestolen, tværtimod vil jeg sige.

På prædikestolen er man retoriker, der må sætte sig igennem som et jeg. Ikke privat, men personlig. Gennem regnskabsafregning for evangeliets betydning i dag, må man vise, at man kan stå inde for tingene, at de gælder for én selv, og kan være vedkommende for dem, som er tilstede.»

Graden af nærvær og autenticitet er afgørende for gudstjenestens liturgiske liv.

Og menighedsrådene?

Ja, menighedsrådene har med den nye lov for alvor fået sin opgave med at være kirke tilbage, både at skabe rammer for kirkens liv og være med til at give liv og vækst sammen med præsterne.

Jeg drømmer om at genoplive de gamle forårsmøder på Grundtvigs højskole, hvor Ole Jensen inviterede de vildeste teologiske tænkere, til at løfte vores ånd højt op

Sognepræst Jørgen Demant,
Kgs. Lyngby kirke

under loftet. En hel dag afsluttet med god mad i godt selskab.

Derudover vil jeg samarbejde både med kirkefondet, distriktsforeningerne, Løgumkloster og de enkelte provstier og sogne. Og vi er allerede godt i gang med arrangementer rundt omkring.

Til sidst lige en bemærkning om spaghetrigudstjenesten. Hvad synes du udmærker den?

Vi lavede et nummer af Kritisk forum for praktisk Teologi om alternative gudstjenester. Og opdagede at 3 ting især kendetegner disse gudstjenester.

De er forbundet med tid. Knyttet til morgen, middag eller aften, og til årstider. Der er ofte nogen fra menigheden der medvirker. Og så er der et diakonalt aspekt, man spiser sammen, leger sammen, samler ind. Alt dette findes også i højmassen, men mere perifert og underspillet.

Kritikken kan være at de er segmenteret, men det er der også fordele ved. Så længe vi stadig har højmassen for alle.

/ RR

Uddrag af Susanne Brøggers bog »Sølv«

Mange mennesker siger, at vi har brug for ritualer i denne flydende strømmende verden af foranderlighed i det Herrens år 1568. Mange er begyndt at skabe dem selv, traditioner og genkommende begivenheder, der skal give strømmen genkendelighed. Det er efterhånden blevet en offentlig hemmelighed, at mennesker ikke ville kunne overleve i en verden, hvor alting var nyt fra morgen til aften. Uden sol og måne ville vi sandsynligvis blive sindsyge.

Det paradoksale er, at vi søger og skaber ritualer i jagten på en tryghedsform, eller et formsprog, men at vi ofte rejser meget langt væk – ofte helt til Jylland, nu hvor vi ikke længere kan komme til Sverige – for at tage de allermost fremmedartede ritualer til os. Som om vi kun kan genkende dem, når de er fremmede, eller som om de hjemlige ritualer har kompromitteret sig? Jeg ved ikke, hvad jeg skal svare, kære søstre, når I spørger, hvorfor så mange mennesker søger, hvorfor så mange mennesker søger ritualer i det fremmede og vrænger af det hjemlige?

Kirken er jo det sted, hvor vi traditionelt fejrer det forhold, som gnostikerne dyrker

og oplever ved at feje for egen dør. Så er jeg ikke den, der siger, at man absolut skal gå hen i kirken. Jeg siger heller ikke, at kirken skal skifte ritualerne ud. Efter al den fornyelse vi nu har fået med en gudstjeneste på dansk og tillige en prædiken oveni. Der vil altid være brug for et fortolkningsarbejde – for at komme i frugtbar dialog med underbevidstheden, hvor gudsforholdet foregår. Meget af kirkens ritual henviser sig efter denne skabnings ydmyge mening for meget til underdanigheden på en uægte måde.

Når degnen går i gang med indgangsbønnen, bliver man nærmest tiltalt som en skulkende elev, der har fået uorden i skilningen. Der er noget »vandkæmmet« over det tilløb, som ikke har meget med livsvirkeligheden at gøre. Når degnen på vores vegne lover, at vi nok skal forbedre os, så vil vi jo gerne det. Men man er selv nødt til at gøre et kæmpe oversættelsesarbejde for at nærme sig en mening. forbedre mig? Jo tak, men ikke flere skilninger. Tværtimod. Jeg vil forbedre mig ved at rode op i mit hår (hvis jeg havde noget) og æde brændenælder. Jeg vil melde mig ud af alle dydsforeninger og tale så sandt, at ingen

... fortsætter s. 8

vil kendes ved mig. Og jeg vil blive bedre og bedre til at kvæle alle de tanker, der truer med at tilpasse mig alskens urimelige levevilkår. Sådan lyder djævelen til indgangsbønnen, kan man sige, og det er også blevet sagt.

I dag skulle vi døbe en lille pige – Liv. Hun kom selv gående – havde lige lært det – op ad kirkegulvet iført pibekrave, kniplinger og silkesko. Da hun var kommet op til døbefonten, så hun sig om og hilste henrykt til alle sider, for hun opdagede jo, at dette ikke var hverdagskost, og at hun simpelt hen var midtpunkt, så længe det varede. Gudmoderen stoppede en honningrosin i munden på barnet, for at præsten også kunne få et ord indført, men Liv tog resolut rosinen ud, pegede på døbefonten og sagde: Hva' det?

Menigheden var efterhånden helt balstyrisk. Det er netop denne oprindelige natur, der tages vare på i dåbspagten. Vandet står parat til at vaske al den uhumskhed af dig, som livet – og ikke mindst livets »scene« – står lige så parat med. Dåbspagten tilsiger os, at vi ikke bare har vores forældre og søstre og brødre og senere vores kammerater, lærere, hjertenskære og venner til at tage vare på os.

Vi står i et forhold, der er mere autentisk og oprindeligt, og som vi enten kan være fjerne overfor eller tæt på, alt efter livsomstændighederne, men som vi aldrig nogen sinde kan miste, selvom vi mister alt andet. Mere sikkerhed kan man ikke få, men uden den tvivler jeg på, at man kunne komme igennem til næste dag.

Det er kun guder og tåber, der ville være i stand til at leve helt uanfægtet blot en time hvis de fik at vide, at de med sikkerhed døde i morgen. Nogle forældre er i stand til at forsikre deres børn, at livet også er der i morgen, men langt fra alle. For så vidt bliver dåben mere end et ritual, det bliver en overlevelsesmulighed på længere sigt, en ægte modtagelse. Livet har i alle dets former taget imod dig. Velkommen!

Så snart du har passeret barnealderen, er du så ødelagt som menneske, at du – uden at vide af det – er blevet gøgler, parat til at stille dig op på markedspladsen – med eller uden applaus. Hvis du ikke er død af det, har du uvægerligt mistet oprindelighed og uskyld, du er i overlevelsesøjemed blevet listig og beregnende på utallige måder, for ellers havde du aldrig klaret dig.

Selvom du har fået at vide, at du bare skal se til liljerne på marken, så ved du godt, at du som sådan ikke ville kunne høste det nødvendige udkomme. Med andre ord, du er så fuld af synder i form af forstillelse og løgnagtige følelser – der altid skader dig selv mest – at dåben og nadveren er det uomgængelige svar.

” Hvis man så vil trøste og opmuntre dem med en kærlighedsgave, så ville det være usselt at komme med en tallerken sneglesuppe “

Det er let at se hvorfor. For det er synd for menneskene. Ikke bare fordi de er udsat for konstante angreb på deres værdighed og er nødt til at bruge deres liv forkert, i mange tilfælde uden at få deres ønsker opfyldt. Det er bare totalt synd. Hvis man så vil trøste og opmuntre dem med en kærlighedsgave, så ville det være usselt at komme med en tallerken sneglesuppe.

Der er i nadveren en viden om at man kun kan give sig selv. de fleste kvier sig jo. Men historien vidner om én der gik hele vejen gav sig selv helt. Og så er det, jeg spørger: Kan man sige nej? Eller for at være høflig: Nej tak?

I hele resten af tilværelsen skal man ud og præstere, det meste af livet står man ved eksistensens gryde og disker op for andre.

Pludselig er der – heureka – et sted, hvor nogen giver hele sig selv – tout entier – og du skal intet yde til gengæld, andet end at tage imod. Den eneste situation på jorden, hvor du kun skal tage imod. Hvem har råd til at sige nej?

Jeg har hørt, at man skal betragte sig selv som en meget stor synder for at deltage i det rituelle måltid. Stor og stor, jeg ved nu ikke. Er det ikke tilstrækkeligt, at man spørger sig selv: Hvor har jeg spærret for sandheden og vejen? Hvor har jeg forhindret liv?

Når jeg bliver tilbudt et måltid, der er beregnet til at gøre mig til et nyt menneske og gengive mig adgangen til min oprindelige integritet, er jeg så den der siger nej? Nej, mine kære brødre og søstre, det siger denne skabning ikke. Den siger: »Hva' det?«.

»Sølv« af Susanne Brøgger, *Fruen til Sølvets bønnebog II*, s. 113-115. Gengivet efter aftale med forlaget Gyldendal.

Billeder på den indre skærm

Af Anette Skov

varer hele livet

Ludvig anvises en stol i halvcirklen. Han kravler op på den, men sidder der kun kortvarigt. Han skal lige om bag ved stolen og hoppe lidt op og ned, mens han bruger ryglænet til at nå højere op i luften. Bænket på sædet igen, svajer han fra side til side, mens han nynner en ikke nærmere identificerbar melodi. Ludvig er ikke en elev, der er voldsomt motiveret for at tage imod læring denne morgen.

Ludvigs klasse er tilmeldt et undervisningsprojekt fra Folkekirkens Skoletjeneste i Gladsaxe/Herlev, der hedder 'Skabelse – hvor svæver kloden hen?' Projektet tager afsæt i skabelsesberetningen, og linker til vores moderne virkelighed ved at tematisere den aktuelle klimasituation med global opvarmning og forebyggende adfærd. Alle klasser modtager den første af de kristne skabelsesberetninger som mundtlig fortælling, og det er det, der skal ske denne morgen...

Ludvig deler sin opmærksomhed mellem mig og det, der sker uden for vinduet, mens jeg gennemfører en fast indledning med en snak om 'indre billeder', som mange kender fra højtlesning. Dernæst et ritual med et såkaldt fortællebæger, der markerer tidsrummet for fortællingen, og dermed hvem der har ordet, og hvornår der kan stilles spørgsmål og kommenteres.

»I begyndelsen var der ingenting. Der var ingen planter: ingen træer, ingen buske, ingen blomster og intet græs...« Dag efter dag etableres verden. Jeg ser på eleverne, som ser tilbage på mig. Der er ingen bog eller manuskript mellem os. Jeg har fortællingen inde i mit hoved i form af billeder og enkelte gode sproglige vendinger. Jo bedre eleverne tager imod, desto bedre bliver den mundtlige fortælling. Jo bedre de lytter, jo mere tør jeg dvæle og give mig god tid. Det er ingen statisk begivenhed, den er i den grad organisk og udvikler sig som et

samspil mellem tilhørere og fortæller. Derfor kan jeg også fordele det, jeg har, og Ludvig får sin del og mere til; jeg ser oftere på ham, ser ham ind i øjnene, mens jeg maler mine indre billeder: hvordan alle træerne skruer sig op ad jorden og dækkes med æbler, pærer, appelsiner, blommer... lang pause mellem hvert træ, så eleverne får lejlighed til virkelig at se det for sig. Blåhvalen hæver det øverste af sin kæmpe krop op over havets overflade og sender en mægtig vandstråle op i luften... Ludvig kæmper imod. Men da jeg når til luftens dyr og kæmpealbatrossen lige akkurat strejfer Vorherres ansigt med sin brede vinge, har jeg ham. Kroppen er i hvile, ansigtet er vendt mod mig og øjnene tager det alt sammen ind og beder om mere. Det er intet mindre end fantastisk!

Jeg forestiller mig, at Ludvig husker, at manden og kvinden stod der splitter nøgne og skævede med røde kinder og øjnene glidende nysgerrigt op og ned ad hinanden. Husker at Vorherre gav dem evnen til at formere sig og en fordel i form af praktiske hænder og ekstra store hjerner, og at han lader denne fordel blive ledsaget af en særlig opgave, nemlig at tage vare på skaberværket. At det er blevet en del af Ludvigs oplevelse af verden, at Vorherre efter hver endt arbejdsdag udbrød: »Det her er ikke så skidt endda – jeg vil gå så vidt som til at sige, at det er godt!« og at han heri kan finde en grundlæggende fornemmelse af, at såvel menneskets som hans egen eksistens er berettiget.

Anette Skov, cand. mag., folkekirkens skoletjeneste i Gladsaxe-Herlev (Foto: Kenn Thomsen).

Fortællere med bibelske fortællinger på repertoire:
www.dortefuttrup.dk
www.viggabro.dk
www.historier.dk
www.anetteskov.dk
www.jenspetermadsen.dk
www.anettewilhelmjahn.dk
Se desuden www.aslan.dk
– Hør bibelhistorier på www.bibelselskabet.dk

Af natkirkepræst Signe Berg ved domkirken i Kbh.

Gudstjenesten er løs

DEN KRADSE PEN

Moderniteten havde sit alter: fjernsynet. Fjernerer blev det kaldt og det var blandt os i det bedre borgerskab ikke så fint og smagfuldt at sige, at man var afhængig af det, at man brugte tid foran det.

Men det gjorde vi. Kikkassen samlede fjern og nær og var bortset fra aftensmaden den eneste familiesamlende faktor.

Fjernsynet var for de flestes vedkommende placeret i stuen eller alrum foran sofa og sofastol. Måske havde hvert familiemedlem sin faste plads. På det samme hellige tidspunkt hver dag blev der tændt for knappen.

” Hvem bestemmer, hvad vi alle skal se? “

AFTENENS GUDSTJENESTE KUNNE BEGYNDE

PÅ lørdage og helligdage kunne det blive til lidt ekstra timer. Lørdagssport kl. 15 og lørdags-quiz og kylling med Otto Leisner kl. 20 og lørdagsfilm med lørdagslik kl. 21. Søndagen havde eftermiddagsfilmen kl. 15 – gerne en klassiker som Prinsessen holder fridag eller en John Wayne-western.

Fra kl. 18 var weekenden forbi, nu var der kedeligt og aftenen et langt antiklimaks.

Søndagens flade lagde op til mandagens hverdagstrivialiteter, og der skulle jo også laves lektier, og Danmark måtte ikke komme for sent i seng til arbejdet næste morgen.

I min familie lå selv gravhunden og så med lørdag aften. Mor på langs i sofaen, tre unger på madrasser foran fjernsynet og hunden i fodenden.

Far sad i stuen ved siden af med skydedøren åben, så han kunne være med på sin far-måde. Han kiggede på sin frimærkesamling og var på medhør. Af og til rejste

” ...og selv lillebror begyndte at græde, og gravhunden hylede “

han sig fra sin stol og gik hen og stillede sig i stuen og kiggede lidt med. For eksempel da serien Tornfuglene løb hen over skærmen, og vi alle tudede så højt og inderligt, at vi måtte løbe på wc efter toiletpapirsruller til at tørre øjnene, og selv lillebror begyndte at græde, og gravhunden hylede. Alt var trygt og godt og varmt, selvom det var sørgeligt. Det var monopolets og enhedens æra og hele Danmark så og talte om det samme.

NYE TIDER

Men så kom Dallas, og søndagen fik mere

indhold. Et nyt højdepunkt efter lørdag aften. Weekendens forløb fik en mere organisk sammenhæng efter manges mening – liturgiernes dramaturgi blev strammet op og gjort mere dynamisk.

SÅ KOM TV2

Der kom søndagsfilm og flere kanaler at vælge imellem. Et paradise lost og et nyt kunne begynde. Slangen, som hele tiden havde ligget på lur, havde set sit snit og kom snigende helt ind i stuen og op i sofaen og prime time.

Kampen om remotekontrollen gik i gang. Hvem bestemmer, hvad vi alle skal se? Hvis far ville se noget, var det selvfølgelig ham, så der måtte vi bide i æblet og surmule og glo på boksning og tv-avisen i stedet for kanalfarturen.

Forholdt det sig sådan, at var far ligeglad med at se tv, havde mor ikke samme autoritet – ikke dér, i alt fald - og skænderiet var en realitet. Var både far og mor ude, var der krig hjemme.

DER VAR ENGANG...

Det var engang, og det var dengang. De gode gamle moderne tider er forbi. Nu er vi blevet senmoderne. Thi det, der var før, er forsvundet og han, der sidder på tronen sagde: ”Se, jeg gør alting nyt!» Bevares, mange har nok stadig fjernsynet centralt placeret i hjemmet og med dertil hørende kirkebænke foran. Husalteret findes stadig.

Det findes imidlertid nu i overmål. I dag bliver det mere og mere almindeligt, at hvert familiemedlem har sit eget fjernsyn. Det findes ikke længere blot i stuen, men i

hvert rum. Stuen, børneværelset, køkkenet, soveværelset – nogle har det også på toiletet.

Det ser heller ikke længere ens ud, men har iklædt sig forskellige slags former. Det kan findes på pc'eren som net-tv og mobilen, det kan fås som fladskærm og gemme sig, det er i mange farver og størrelser.

Det er overalt og kan ses når- og hvor som helst af enhver.

MONOPOLET ER BRUDT

Det fællesskabssamlende alter er ikke længere en given ting. Som dengang da Adam

for alvor opdagede Eva og vice versa, er forskelligheden med senmoderniteten kommet ind i verden. Vi er blevet opdaget.

Monopolet er brudt, magten givet fri. Nu kan alle selv bestemme, hvad de vil se. Og de vil ikke altid se det samme, og vil de ikke se det samme, ser de det da bare hver for sig. Vil man se noget sammen, må man nu til at tale sammen om det. Tage stilling og lave aftaler. Fjernsynet er blevet potentielt relationsskabende, for det kan være kedeligt at sidde alene til sin egen højmesse.

Skal vi se en film sammen i aften? På dit værelse eller mit? Hvad er du til?

Signes bog udkommer nu i 2. oplag og blev anmeldt i Ekstra Bladet:

»Men det er en perfekt bog fordelt på 28 dage med en indføring i helt praktiske øvelser til, hvordan man kommer tæt på sig selv.

Tør man så det i disse tider, hvor ateisme er så moderne, og hvor alle har travlt med at glo opad i sig selv, hvor solen aldrig skinner? Præcis derfor bør man unde sig selv Bergs enkle og kærlige visdom.«

Citat fra anmeldelse i Ekstra Bladet, oktober 2008

bogtitler

SIGNE MALENE BERG

Med hovedet i himlen og begge ben på jorden – en praksisbog i kristen spiritualitet.

Unitas forlag 2008.

SUSANNE BRØGGER

Sølv, Gyldendal 2006.

JØRGEN DEMANT

Søndag morgen – mødet mellem Gud og mennesker. En guide til gudstjenesten.

Aros forlag 2006.

Af Charlotte Vestergaard,
cand.mag. i Religionssociologi

Det døde rum?

Kirkegården er et sted, hvor modsætningsfyldte brugsformer mødes og lever side om side. Dette gælder både før og nu. I 1800-tallet begyndte de moderne storbykirkegårde at tage form som grønne områder uden for byen. De skulle både imødekomme behovet for muntre spadsereture, melankolske vandring og de praktiske forhold omkring en begravelse. I dag spænder den danske storbykirkegård stadig over en vifte af forskellige behov og formål. Når man spørger, hvilke formål folk har med at komme på kirkegården, viser det sig, at langt størsteparten kommer på kirkegården for at mindes, men mange bruger den også til at slappe af på, få et pusterum eller bare gå en tur.

NOTE: *Det har været tilladt at svare ja til flere muligheder.*

	Antal svar
Mindes	605
Sørge	292
Nyde naturen	155
Holde picnic	22
Meditere	66
Som pusterum	222
Gå tur	282

Respondenter: 725

Kirkegården er altså ikke bare en stum materiel form; den kommunikerer noget til brugerne. Nogle af de budskaber, der kommunikerer gennem arkitekturen og indretninger, kan spænde fra mindehave og begravelsesplads til park og sportsareal. Arkitekturen kan åbne op for forskellige betydninger, afhængig af hvem der tolker signalerne.

	Antal svar
Muren	358
Velplejet natur	318
Rummene	312
Stier	364
Kirken	359
Blomster	351
Forskellighed	175
Ensartethed	32
Gl. beplantning	135
Grusgange	196
Grantræer	57
Buksbomhække	118
Græsklædte områder	127
Afskårne blomster	155
Grankranse	182
Lys	150
Begravelsesplads	520
Indviet jord	219

Respondenter: 725

For at kirkegårdens rum opleves som meningsfuld for brugerne, skal flere behov altså kunne opfyldes. Føler folk ikke, at der er noget meningsfyldt at komme efter, vil de ikke længere have et behov for kirkegården. Dette tydeliggøres også af, at så mange har en alternativ brug af kirkegården end den direkte begravelses- og sørgerelaterede brug.

Spørger man folk om, hvilke elementer af kirkegårdens rum der betyder noget for dem, viser det sig, at mange godt kan lide den stil, der allerede er på kirkegården. Grantræerne, de græsklædte områder, buksbomhækkene og at der er en ensartethed på hele kirkegården betyder noget for mange, men det tyder på, at det vigtigste, på trods af den angivne varierede brug af kirkegården er, at det er en begravelsesplads i indviet jord, nær en kirke.

Forskellen på folks brug og deres ønsker om indretning er interessant og viser, at kirkegården er et meget komplekst rum, hvor der ikke altid er sammenhæng mellem folks adfærd, deres ønsker og behov. Kirkegårdens betydning forandrer sig alt efter hvad folk finder mest meningsfyldt.

Hidtil har man kunnet klare sig med én type kirkegård i Danmark, da brugen af stedet har kunnet rummes inden for den traditionelle ramme. Men en stigende tendens inden til mere individuelle gravønsker, såsom brug af billeder og lyskæder på gravstenene har tydeliggjort, at dette måske er ved at få sin ende, ligesom en sti-

gende ateisme, i især byerne, også har en indvirkning på kirkegården. Det er nemlig ofte ikke-troende der bruger kirkegården til alternative formål, mens de troende oftere oplever kirkegården som knyttet til begravelse og sorg.

	Ikke-religiøs	Religiøs
Mindes	54	89
Slappe af	36	21
Sørge	15	45
Nyde naturen	37	19
Holde picnic	10	2
Meditere	6	10
Som pusterum	38	29
Gå tur	59	36

Respondenter: 725

I tabellen nedenfor er 725 mennesker blevet spurgt om hvad man ikke kan tillade sig på en kirkegård.

(Svarene er angivet i procent)

	Ikke-religiøs	Religiøs
Løbe	22	50
Råbe	45	71
Cykle	23	52
Lege (højlydt)	41	63
Solbade	28	62
Tale i mobil	12	28
Spise	12	27
Grine (højlydt)	19	34
Dyrke sport	43	68
Man må alt, bare det ikke generer andre	45	23

Kirkegården i dag kan rumme forskellige behov og forskellige holdninger til kirkegården. Dog kan der spores en tendens til,

at dette ikke vil kunne være ved, hvis man undersøger forskellen på de to gruppers holdning til hvad der bør være tilladt på kirkegården. Således har de troende en mere traditionel holdning end de ikke-troende til, hvad man kan tillade sig på en kirkegård. Så selvom kirkegårdene stadig tilsynel-

dende favner begge grupper, kan ønskerne om alternative brugsformer og indretningsmåder tyde på, at der måske fremtidigt vil være behov for en ny type rammer om vores gravpladser, der kan tilbyde flere alternativer, og imødekomme de nye krav til kirkegården og brugen af den.

UDDRAG AF LOV OM BEGRAVELSE OG LIGBRÆNDING

§ 2. Begravelse skal ske på folkekirkens kirkegårde eller andre af kirkeministeren godkendte gravpladser.

§ 3, stk. 3. Asken kan spredes over åbent hav, hvis afdøde skriftligt har ønsket dette.

§ 15. Bestyrelsen for en folkekirkelig kirkegård kan med kirkeministerens tilladelse overlade en del af denne til brug for et trossamfund uden for folkekirken.

§ 16. Kirkeministeren kan tillade anlæg af kommunale begravelsespladser.

§ 16, stk. 2. Kirkeministeren kan tillade trossamfund uden for folkekirken at anlægge egne begravelsespladser.

Foto: Mai-Britt Boa

Priscilla og Reuben Mark besøger Helsingør Stift 20. maj til 2. juni 2009

Det mellemkirkelige udvalg i Helsingør og en række sogne i stiftet stod sammen med Folkekirkens Nødhjælp og Danmission bag pastor Reuben Marks tre års studier i prædikenlære ved Københavns Universitet. Den 25. februar i år modtog han sin doktorgrad (PhD) fra Allahabad Universitet i Nordindien. Reuben Mark er tilbage som lærer og nu også registrar og stedfortrædende rektor på Andrah Christian Theological College, Hyderabad,

Sydindien. Sammen med sin kone Priscilla, der er præst i to menigheder Hyderabad, kommer Reuben Mark nu på genbesøg i stiftet.

Priscilla og Reuben Mark vil medvirke ved en række gudstjenester og fortælle om deres arbejde – ikke mindst i gadebørnsprojektet, som støttes fra flere sogne i stiftet. Lørdag den 30. maj bliver der en fælles fest i Avedøre.

Et samlet program kan læses på stiftets hjemmeside fra midt i marts.

Vil man have besøg, bedes man senest 1. marts kontakte besøgets koordinator Hans Raun Iversen (hri@teol.ku.dk, 35323716).

Tilmelding til festen i Avedøre ske til sognepræst Ida Kongsbak (iko@km.dk – 3678 1587).

900 KONFIRMANDER OG DERES PRÆSTER SKAL PÅ PÅSKEVANDRING!

Det sker på Frederiksborg Slot i Hillerød, **lørdag d. 21. marts**, som Helsingør Stifts konfirmandevent 2009.

Hvorfor? Det kan være svært at rumme dybden, bredden og ikke mindst den fulde betydning af påsken. Hvad fik Jesus til at gå villigt igennem disse dage? Hans gudommelighed? Hans menneskelighed? Hans medlidenhed med os? Og det er netop sådanne uafklarede spørgsmål, der kan gøre det svært at fortælle og forkynde om påsken.

Konfirmander kan være nogle af dem, der har rigtigt svært ved denne fortælling. De kender godt nok til historien. Flere af dem gennem forskellige film. De har dog sjældent nogen fornemmelse for, at disse film handler om noget, der engang skete i virkeligheden. Ligesom det er svært for dem at se, at påsken skulle have betydning for deres liv i dag. Det vil vi gerne gøre noget ved! **Derfor har vi lavet** en påskevandring. Konfirmanderne vil, i hold på max. 25 konfirmander + voksne, blive ledt igen-

nem påskens fortælling, fra Palmesøndag til Åbenbaringen på vejen til Emmaus. Undervejs møder de alle personer fra dengang i Jerusalem. Nogle steder vil konfirmanderne blot passere forbi en handling. Andre steder bliver de selv en del af den.

OG DET ER HER VI HAR BRUG FOR DIG!

For at Frederiksborg Slot kan komme til at summe som Jerusalem år 30, har vi brug for mange hjælpere, frivillige statistere og skuespillere, som kan spille de forskellige roller, Jesus, Judas, Peter, Pontius Pilatus og alle de andre - og ikke mindst folkeskaren, som fulgte Jesus.

PRÆCIS HVAD BETYDER DET? Der er udarbejdet en drejebog til hele påskevandringen, med roller og replikker, men også med opgaver som dørvagt, kontrolpost, tidtager og meget andet.

HVORNÅR? Selve konfirmandeventen foregår lørdag d. 21. marts kl. 15.00-20.00 på Frederiksborg Slot

- der vil være opstart og mødetid for alle hjælpere omkring kl. 13.00.

Herudover er der generalprøve lørdag d. 14. marts kl. 15.00-17.00

Og der vil være informationsmøde for alle medhjælpere mandag d. 23. februar fra kl. 17.00.

Det er nødvendigt at deltage i alle tre ting for at være med. Vi lover til gengæld, at du vil være med til at fortælle en fantastisk historie helt ind i nutiden, vores og konfirmandernes tid. Så konfirmanderne årgang 2009 i Helsingør Stift sent vil glemme påskens fortælling!

Tilmeld dig som frivillig til Charlotte Chammon: chch@km.dk eller 48 26 52 53 så hurtigt som muligt!

På Helsingør Stifts vegne:

- Henrik Winther Nielsen, Frederiksborg Slotsogn
- Ida Secher, Frederiksborg Slotsogn
- Berit Weigand Berg, Grøndalslund sogn
- Charlotte Chammon, Nr. Herlev sogn

Nyt fra mellemkirkeligt udvalg

Ny dato for regnbuekonference

Der har tidligere været udsendt en dato (onsdag den 4. februar 2009) for et fællesmøde for folkekirkemenigheder, migrantmenigheder og internationale kristne fællesskaber i Nordsjælland og Storkøbenhavn.

*Mødet vil i stedet blive afholdt
23. september 2009 kl. 17.00
i København*

Regnbuekonferencen vil indeholde:

- Paneldebat med repræsentanter for nogle af migrantmenighederne samt Biskop Lise-Lotte Rebel, Helsingør Stift, Biskop Czeslaw Kozon, Den Katolske Kirke i Danmark, og forhåbentligt den på det tidspunkt nyudnævnte biskop over Københavns Stift.
- Aftensmad med et eksotisk islæt
- Afsluttende fælles gudstjeneste

Yderligere info henvendelse til:

Formand for
Det Mellemkirkelige Stiftsudvalg i Helsingør, Anders Hedeager Pedersen,
21641527, ahp@FDF.dk

Regnbuekonferencen afholdes af De mellemkirkelige Stiftsudvalg i København og Helsingør stifter.

På adressen www.venskabsmenighed.dk kan man læse om venskabsmenigheder verden over, og om hvordan man får en sådan. Det mellemkirkelige Udvalg opfordrer Helsingørs stifts sogne til at meddele Det mellemkirkelige Råd hvis man har kontakt til en venskabsmenighed. Email sendes til: info@venskabsmenighed.dk

1. søndag i advent indviede Søborgmagle kirke deres nye altertavle, malet af kunstmaleren Adi Holzer.

marts

Mandag 2. marts kl. 18.00:

Generalforsamling for distriktsforening Syd.
Program: Middag kl. 18.00 - generalforsamling kl. 19.30
Sted: Rønnevangskirken, Taastrup Hovedgaden 150, 2630 Taastrup
Tilmelding: Bende Kragh på e-mail bendeKragh@yahoo.dk eller på telefon 4494 4783

Mandag 16. marts kl. 18.00:

Generalforsamling for distriktsforening Frederiksborg.
Program: Middag kl. 18.00 (se iøvrigt hjemmesiden)
Sted: Pharmakon, Hillerød

Onsdag 25. marts kl. 19.30:

Årsmøde for DSUKs stiftsbestyrelse.
Program: Generalforsamling og rundbordssamtale.
Sted: Nørre Herlev kirke, Kirkepladsen 1, Nr. Herlev.

Torsdag 26. marts kl. 9.30-16.00:

Seminar for præster i Helsingør stift om bryllupstalen.
Program: se www.helsingoerstift.dk
Sted: Lyngby kirkes Sognegård, Stades Krog 9, 2800 Kgs. Lyngby.
Tilmelding: Jørgen Demant, email: jtd@km.dk

april

Søndag 12. april kl. 10.30:

Festgudstjeneste. 25 års jubilæum i Opstandelseskirken, Albertslund.

maj

Ingen arrangementer

Andre datoer

Mand-onsd. 8.-10. juni:

Stiftskonvent for alle præster i Helsingør stift
Program: se www.helsingoerstift.dk
Sted: Grundtvigs højskole, Hillerød

Søndag 20. september kl. 11.00-15.00:

Stiftsstævne for Ydre mission.
Program: se næste stiftsblad eller www.helsingoerstift.dk
Sted: Mørdrup Kirke, Espergærde

Onsdag 23. september kl. 17.00:

Regnbuekonference. Se s. 15

Lørdag 3. oktober:

Udvidet Landemode, Helsingør

Stiftsbladet for Helsingør Stift

Udgives af Helsingør Stift i samarbejde med Stiftets faste udvalg og Distriktsforeningerne af Menighedsråd. De i bladet fremsatte synspunkter deles ikke nødvendigvis af redaktionen.

Redaktion

Ansvarshavende: sp. Rebecca Rudd
Tlf 2172 5082, email: rr@km.dk
Redaktionsudvalg: Biskop Lise-Lotte Rebel (LR), sp. Jan Ulrik Dyrkjøb, sp. Henning Sundby Pedersen (Distriktsforeningen Frederiksborg), Mogens Taarup (Distriktsforeningen for Sokkelund Herred),

Ib Brorly, (Helsingør Stifts Distriktsforening Syd), Ann Mari Sundin (Det Mellemkirkelige Udvalg), sp. Kirsten Diemer (Ydre Missions udvalget) samt sp. Rebecca Rudd (Det religionspædagogiske udvalg, ansv. redaktør).

Om Stiftsbladet

Stiftsbladet sendes til menighedsrådsmedlemmer, præster og andre kirkelige medarbejdere, samt til andre interesserede. Fra og med 2008 finansieres Stiftsbladet af det bindende stiftsbidrag. Menighedsrådene skal derfor fremover ikke betale særskilt for Stiftsbladet.

Meddelelse om flytning eller bestilling af ekstra blade:

Kontakt venligst Helsingør Stift, Hestemøllestræde 3A, 3000 Helsingør
tlf. 4921 3500.
Email: kmhel@km.dk

Deadline

Næste nr. udsendes omkring 27. maj. 2009. Indlæg, annoncer m.m. skal være hos redaktør Rebecca Rudd senest 14. april. 2009.

Layout og tryk:

Strandbygaard Grafisk, Skjern